

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
Педагогіки і психології
Бондар В.І. _____

« _____ » « _____ » 2017р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

«СІМЕЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ»

освітнього рівня
галузь знань
спеціальності

магістр
01 «Педагогічна освіта»
012 Дошкільна освіта

Київ
2019 рік

Робоча програма з предмету «**Сімейне консультування**» для студентів за освітнім рівнем підготовки магістр галузі знань 01 «Педагогічна освіта», спеціальності 012«Дошкільна освіта», 2019.-с.15.

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «27» квітня 2017 року, протокол №10.

Розробник програми: Репетій С.Т., кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості «27» серпня 2019 р., протокол №1

Завідувач кафедри _____ Цвєткова Г.Г.
(підпис)

Пояснювальна записка

Сім'я для дитини є первинним соціальним осередком, що впливає на її розвиток, становлення як особистості, повноправним членом суспільства. У кризовому стані суспільства пересічній сім'ї іноді важко зберегти психологічний комфорт, душевне тепло. Опанування знаннями з курсу «Організація психологічної підтримки сім'ї» сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців дошкільної освіти, здатних поєднати теорію і практику консультативної взаємодії в цілісну структуру і спрямувати її в русло психологічної практики.

Предметом навчальної дисципліни є психологія сімейних взаємин, закономірності міжособистісних стосунків у сім'ї з позицій впливу на розвиток особистості дитини; оволодіння практичним інструментарієм, що дозволить проводити роботу з сім'ями, діагностувати і психологічно підтримувати сімейні стосунки майбутнім психологам дошкільної ланки освіти.

Міждисциплінарні зв'язки з предметами: «Дитяча психологія», «Вікова та педагогічна психологія», «Загальна психологія», «Психологія особистості», «Педагогіка», «Соціальна психологія», «Основи сімейного консультування» тощо.

Метою викладання навчальної дисципліни «Організація психологічної підтримки сім'ї» є забезпечення професійної компетентності майбутніх вихователів з проблеми організації психологічної підтримки сім'ї.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Організація психологічної підтримки сім'ї» є:

- ознайомлення студентів із системою психологічних знань, закономірностей міжособистісних стосунків у сім'ї;
- на основі сучасного стану наукового знання познайомити студентів з психологічними механізмами основних процесів, що відбуваються в сім'ї;
- сформувати у майбутніх психологів знання про шляхи надання психологічної допомоги сім'ї;
- сприяти професійному становленню та формуванню екзистенційного та функціонального образу "Я" майбутнього фахівця;
- ознайомити студентів з основними феноменами, які представлені в практиці психологічного консультування сім'ї, з основними методами діагностики і їх практичним застосуванням.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<i>Знати:</i> основні теоретичні напрямки психологічної практики, систему психологічних знань, закономірностей міжособистісних стосунків у сім'ї. що становлять основу професійної компетентності майбутніх	<i>Здатність</i> аналізувати та інтерпретувати напрацювання в галузі психології сім'ї, доцільно застосовувати отримані знання у власній професійній діяльності. <i>Здатність</i> організувати

	<p>практичних психологів дошкільної ланки освіти.</p> <p><i>Вміти:</i> використовувати отримані знання для здійснення психопрофілактичної, психодіагностичної, психокорекційної складової професійної діяльності; застосовувати отримані теоретичні знання для організації психологічної підтримки сім'ї, яка є предметом уваги системи дошкільної освіти</p>	<p>психологічну підтримку сім'ї, яка потребує допомоги фахівця.</p>
2.	<p><i>Знати:</i> основні методи роботи з найбільш типовими формами запиту стосовно роботи психолога з сім'єю, види і прийоми психологічної допомоги в роботі з сім'єю.</p> <p><i>Вміти:</i> користуватися сучасною методологією аналізу сімейних проблем і явищ; орієнтуватися в проблемах сім'ї, які стосуються її функціонування, особливостей психологічного клімату сім'ї та його впливу на формування повноцінної особистості дитини дошкільного віку.</p>	<p><i>Здатність</i> до реалізації різноманітних психологічних підходів та концепцій у практичній діяльності з дітьми; визначати стратегічні цілі, завдання та концепцію діяльності практичного психолога в освітянській галузі</p>
3.	<p><i>Знати:</i> професійно значущі якості майбутнього психолога-дошкільника для взаємодії з родиною: толерантності, емпатії, спостережливості, співчуття, відповідальності тощо; вимоги до особистості та професійних характеристик практикуючого психолога.</p> <p><i>Вміти:</i> забезпечити належний рівень психічного здоров'я, соціально-психологічний захист і підтримку індивідуального розвитку членів родини.</p>	<p><i>Здатність</i> здійснювати рефлексію власних професійних можливостей, особистісних якостей; користуватися основними методами діагностики і їх практичним застосуванням; реалістично та оптимістично ставитися до себе, спокійно сприймати невдачі, долати труднощі, вірити у власні сили.</p>

Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань(шифр, назва) 01 Освіта	Кількість кредитів ЄКТС – 4		Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, вирішення педагогічних ситуацій. Методи дистанційного навчання: ➤ телебачення, ➤ аудио/відеотрансляції, ➤ інтернет- конференції; ➤ самонавчання.
Спеціальність(код, назва) 012 Дошкільна освіта	Загальна кількість годин - 120		
Освітній рівень: магістр	Денна	Заочна	
	Лекції		
	22	10	
Статус дисципліни: вибіркова	Семінарські (практичні) заняття		
	20	6	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: I	Лабораторні заняття:		
	-	-	
Семестр: II - III (денна); II - III (заочна)	Індивідуальна робота:		
	-	-	
Тижневе навантаження: - аудиторне – 2 год ; - самостійна робота – 10 год.	Самостійна робота:		
	78	104	
Мова навчання - українська	1 /3	1/10	Форма підсумкового контролю Залік Залік дистанційного навчання: (інтернет-трансляція).
Передумови навчання: загальна, дитяча, педагогічна психологія, психологія сім'ї, основи консультування, психодіагностика.			

Мета: є озброєння майбутніх викладачів знаннями теоретичних основ консультування сучасної сім'ї; забезпечення професійної компетентності з проблем організації психологічної підтримки та допомоги сім'ї, а також з підготовки та проведення сімейного консультування в ЗДО.

Програма навчальної дисципліни: Сім'я як соціальний інститут і об'єкт психологічного впливу. Специфіка організація психологічної підтримки сім'ї психологом освітньої установи (Сімейне консультування як психологічна допомога. Взаємодія психолога з батьками вихованців дошкільного навчального закладу. Психологічне консультування сімей, в яких виховуються діти з особливими освітніми потребами).

Бібліографія: 1. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова. - К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. - 304 с. 2. Мілютіна К.Л. Тренінг сімейного консультування // Психологічні тренінги. – К.: Шкільний світ, 2002. – 112с. 3. Психологічна допомога сім'ї: Навч. посіб.- У 3 кн.- К.: Главник, 2006. 4. Психологія сім'ї: навч. посібник /за заг. ред. В. М. Поліщука. - Суми: Університетська книга, 2009.-282 с.

Методичне забезпечення: Курс лекцій; методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи – друкований та електронні варіанти; тести до практичних занять; електронна бібліотека.

Ресстрація на навчальну дисципліну (для дисциплін за вибором) -

Зауваження: Необхідні знання загальної, дитячої, педагогічної психології, психології сім'ї, основ консультування, психодіагностики.

Лектор: Семенча Людмила Григорівна, кандидат психологічних наук.

Факультет: педагогіки та психології

Адреса: м. Київ, вул. Тургенівська 8/14, телефон 8 (044) 486-40-06

http:// www.ipp.npu.edu.ua,

e-mail: ipp@npu.edu.ua

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц	семін	лаб	прак	с.р.		лекц	семін	лаб	прак	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Змістовий модуль 1. Сім'я як соціальний інститут і об'єкт психологічного впливу												
Тема 1. Психологія сімейних стосунків як розділ психології .	8	2	2	-	-	4	17	2	-	-	-	15
Тема 2. Основні характеристики сучасної сім'ї.	10	2	2	-	-	6	15	-	-	-	-	15
Тема 3. Перинатальна культура сім'ї	14	2	2	-	-	10	17	2	-	-	-	15
Тема 4. Основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих взаємин	14	2	2	-	-	10	17	-	2	-	-	15
Тема 5. Сім'я як розвиваюче середовище для дитини з особливими потребами	14	2	2	-	-	10	12	2	-	-	-	10
Змістовий модуль 2. Специфіка організація психологічної підтримки сім'ї												
Тема 1. Сімейне консультування як психологічна допомога	14	2	2	-	-	10	12	2	-	-	-	10
Тема 2 . Особистісний та професійний аспекти підготовки до професійної діяльності	16	4	2	-	-	10	12	-	2	-	-	10
Тема 3 .	16	4	2	-	-	10	12	-	2	-	-	10

Взаємодія психолога з батьками вихованців закладу дошкільної освіти.												
Тема 4. Психологічне консультування сімей, в яких виховуються діти з особливими освітніми потребами.	14	2	4	-	-	8	6	2	-	-	-	4
Усього годин	120	22	20	-	-	78	120	10	6	-	-	104

Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

МОДУЛЬ I. Сім'я як соціальний інститут і об'єкт психологічного

Тема 1. Психологія сімейних стосунків як розділ психології.

Предмет і проблематика психології сімейних стосунків.

Шлюб і сім'я в історії суспільства.

Національні особливості сімейних взаємин.

Типи сімей в європейській культурі.

Етнічні та конфесійні особливості сімей.

Тема 2. Основні характеристики сучасної сім'ї.

Сутність і структура сім'ї

Функції сім'ї.

Різноманітні категорії сучасних сімей.

Основні форми шлюбно-сімейних взаємин.

Психологічне здоров'я сучасної сім'ї.

Соціально-психологічна модель сімейних стосунків.

Тема 3. Перинатальна культура сім'ї.

Зміст і основні поняття «перинатальна культура».

Основні напрями і шляхи формування перинатальної культури взаємин.

Стадії життєвого циклу сім'ї.

Батьківська компетентність та її фактори.

Тема 4. Основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих взаємин.

Основні теоретичні підходи до розуміння ролі і змісту дитячо-батьківських стосунків.

Українська народна педагогіка про розвиток дитини в сім'ї. Найбільш типові помилки батьків у вихованні дітей.

Сім'я і дитина: вікова динаміка стосунків.

Тема 5. Сім'я як розвиваюче середовище для дитини з особливими потребами.

Діти з особливими потребами.

Здоровий психологічний клімат як гарантія гармонійного розвитку дитини з обмеженими можливостями.

Основні типи відносин батьків до хворої дитини.

Види психологічної допомоги сім'ї хворої дитини.

МОДУЛЬ II . Організація психологічної підтримки сім'ї психологом освітньої установи.

Тема 1. Сімейне консультування як психологічна допомога.

Історичні корені сімейної психотерапії та сімейного консультування.

Функції психологічного консультування щодо сімейних проблем: просвітницько-інформативна і терапевтична.

Відмінні ознаки сімейного консультування та сімейної психотерапії.

Порівняльний аналіз сімейного та індивідуального консультування.

Діяльність практичного психолога щодо надання психологічної допомоги сім'ї: психологічна діагностика, психологічне консультування, психотерапія і психологічний тренінг.

Тема 2. Особистісний та професійний аспекти підготовки до професійної діяльності майбутнього психолога.

Роль і місце психолога в психологічному консультуванні.

Модель ефективного консультування.

Система цінностей та емоційне вигорання психолога.

Етика психологічної практики.

Оцінка результатів психологічного консультування.

Тема 3. Взаємодія психолога з батьками вихованців закладу дошкільної освіти.

Зміст і форма роботи.

Консультативна робота з батьками.

Форми консультативної роботи.

Вимоги до консультативної роботи.

Підвищення рівня психологічної освіти батьків.

Тема 4. Психологічне консультування сімей, в яких виховуються діти з особливими освітніми потребами.

Види взаєностосунків в сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами.

"Симбіотична єдність".

"Емоційна ізоляція".

Види соціальної та психологічної допомоги сім'ям дітей з особливими освітніми потребами.

Психологічна корекція почуття образи у батьків по відношенню до хворої дитини.

**ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТА КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА**

Модуль I. Сім'я як соціальний інститут і об'єкт психологічного впливу.

1. На аналізі фахових періодичних видань за останні 2-3 роки визначити актуальні проблеми вивчення сім'ї, внутрішньо - сімейних стосунків та сімейного консультування.

Модуль II. Специфіка організації психологічної підтримки сім'ї психологом освітньої установи.

1 Розробити сценарій співбесіди психолога з батьками дитини, яка іде до школи.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Тестові завдання з простим множинним вибором:

Виберіть правильну відповідь.

1. Найпоширенішою моделлю сім'ї в Україні є:

- а) розгалужена;
- б) неповна;
- в) нуклеарна;
- г) інше.

2. Вивчення структури сім'ї можливе через:

- а) виявлення статусу індивідів, які її складають;
- б) аналіз міжособистісних стосунків в сім'ї;
- в) виявлення кількісного складу групи;
- г) виявлення індивідуального складу групи;
- д) інше.

3. Функціями дошлюбного періоду є:

- а) накопичення спільних вражень та переживань;
- б) знайомство один з одним;
- в) прогнозування та проектування сімейного життя;
- г) інше.

4. У щасливих сім'ях подружжя найчастіше поєднує:

- а) взаємна любов до дітей;
- б) розуміння того, що шлюб є Святим;
- в) дружба;
- г) інше.

5. Основними підсистемами сім'ї є:

- а) прабатьки;
- б) батьки;
- в) сиблінги;
- г) інше.

6. Особливості виховної функції сім'ї:

- а) матеріальне забезпечення;
- б) сприяння становленню і розвитку дитини;
- в) психологічний захист дитини.
- г) інше.

7. Авторитарний стиль стосунків у сім'ї:

- а) жорстка регламентація поведінки;
- б) емоційна розбіжність між батьками і дитиною;
- в) відсутність взаємодопомоги.
- г) інше.

8. Стиль стосунків мирного співіснування на засадах невтручання:

- а) дистанціювання від дітей, мінімальні вимоги до поведінки;
- б) завищені вимоги до поведінки;

в) співробітництво батьків і дітей.

г) інше.

9. Демократичний стиль стосунків дітей і батьків:

а) домінуюче прагнення батьків до раннього навчання дошкільнят;

б) спілкування з дитиною "на рівних", як із дорослим;

в) всюдозволеність

г) інше.

10. Стиль вільного виховання у родині:

а) дотримання моральних норм і духовних традицій;

б) обмеженість прав дітей;

в) виховання за принципом "роби, що хочеш",

г) інше.

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ

1. Уявіть, що до Вас звернулися з таким проханням: "Минулого року Ви проводили з батьками з дослідницькою метою новий особистісний тест. Ми б хотіли мати його результати для картотеки нашого методичного кабінету" Якою буде Ваша реакція на це прохання? Чи припустимим є непрофесійне або некоректне використання психологічної методики? Відповідь обґрунтуйте. Зазначте, які етичні принципи могли бути порушені.

2. Уявіть, що до Вас звернулися з таким проханням: "Моя сусідка по кімнаті і гуртожитку вивчає психологію. Вона дала мені особистісний тест, за результатами якого я виявилась не спроможною до сімейного життя. Я дуже засмутилася з приводу цього і навіть перестала зустрічатися з другом". Якою буде Ваша реакція на це прохання? Чи припустимим є непрофесійне або некоректне використання психологічної методики? Відповідь обґрунтуйте. Зазначте, які етичні принципи були порушені.

3. Уявіть, що до Вас звернулися з таким проханням: "Для вдосконалення якості освіти у нашому дошкільному навчальному закладі нам потрібен тест інтелекту, який не враховує міжкультурних відмінностей і дозволяє виміряти вроджений потенціал дитини". Якою буде Ваша реакція на це прохання? Чи припустимим є непрофесійне або некоректне використання психологічної методики? Відповідь обґрунтуйте. Зазначте, які етичні принципи могли бути порушені.

4. Уявіть, що до Вас звернулися з таким проханням: "Можеш дати мені бланки тесту Векслера або щось по готовності дитини до школи? Мій племінник наступного тижня іде до школи і буде проходити обстеження. Мені хотілося б трішки позайматися з ним, щоб той зміг пройти". Якою буде Ваша реакція на це прохання? Чи припустимим є непрофесійне некоректне використання психологічної методики? Відповідь обґрунтуйте. Зазначте, які етичні принципи могли бути порушені.

5. Уявіть, що до Вас звернулися з таким проханням: "Вчора ввечері я відповів на питання інтелектуального тесту, опублікованого у журналі "Полезные советы" і одержав IQ рівне 80. Я думаю, що психологічні тести безглузді." Якою буде Ваша реакція на це прохання? Чи припустимим є непрофесійне або некоректне використання психологічної методики? Відповідь обґрунтуйте. Зазначте, які етичні принципи могли бути порушені.

РІШЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ

1. Артур, 7- річний хлопчик. Дома, в сім'ї він нудиться. Він створив для себе свій Власний світ. По дорозі до школи, яка лежить через сад, він розмовляє із квітами. В своїх думках він літає у хмарах; любить вітер. Він вигадує для себе різноманітні дивовижні запитання. "Я лечу разом із сонцем" - з такими словами зустрічає бабусю і дідуся, які піклуються про хлопчика в той час, коли його батьки від'їжджають у відрадження (останнє трапляється часто).

Оскільки він завжди у своїх мріях, то часто запізнюється до школи, із школи вертається також із запізненням. Однокласники його не сприймають, сміються, знущуються, нерідко - б'ють. У нього не має друзів, хлопчик завжди покладається виключно на себе.

Проаналізуйте ситуацію, особистість хлопчика та його психологічні проблеми. Якої допомоги потребує хлопчик? Надайте психологічні рекомендації

2. Із розповіді матері: "Моєму синові було 7 років, коли, вертаючись зі школи, він побачив, як старшокласники щось вимагали від молодших дітей, а потім жорстоко їх побили на очах в інших дітей. Син дуже злякався та прибіг додому. З того часу він боїться ходити сам до школи, виходити на вулицю, мотивуючи це тим, що його поб'ють ті ж хлопці. Я його довго переконувала, ходила з ним на вулицю, проводжала до школи. З того часу пройшло вже два роки. Син самостійно ходить до школи, але як тільки я прошу його сходити у магазин, який знаходиться біля дому, чи ще кудись, він починає плакати та казати, що боїться зустрічі з тими хлопцями. Як ви порадите діяти?"

Проаналізуйте ситуацію, яка сталася два роки тому, а також ту, яка склалася зараз. Надайте психологічні рекомендації

3. До психолога звернулася жінка зі скаргами на доньку Таню 8 років. Зі слів мами, Таня безвідповідальна та безвольна. Мати вважає, що відсутність цих якостей свідчить про психічну патологію та просить обстежити дівчинку. Коли Таня приходить зі школи, вона бавиться з іграшками, їсть солодке, замість того, щоб робити уроки та обідати. Мати приходить з роботи об 19 годині. Таня весь час знаходиться сама вдома. Мати часто дзвонить з роботи та намагається контролювати, але це не дає результатів. Вказівки дівчинка не виконує. Зрештою мати заховала всі іграшки, фарби. Тоді Таня почала дряпати скатертину під час обіду, обгризати нігті, постійно смочче великий палець руки. Мати запідозрила психічне захворювання та звернулася по допомогу. Сама мати закінчила школу із золотою медаллю. Вона виросла у великій родині, в хаті завжди було людно. "Зі мною ніхто не займався, я все робила сама".

Сформулюйте психологічну гіпотезу стосовно причин поведінки дівчинки? Чи потрібне психологічне обстеження дитини, чи достатньо психологічної консультації? Яка психологічна допомога можлива.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Основні етапи процесу соціально-психологічного дослідження шлюбно-сімейних стосунків.
2. Еволюція шлюбно-сімейних відносин в історії людського суспільства.
3. Сім'я як агент соціалізації. Особливості соціалізації дитини у сім'ї в сучасному світі.
4. Виховний потенціал сім'ї: чинники впливу сім'ї на розвиток дитини, стилі сімейного виховання.
5. Психологічні аспекти розвитку і становлення особистості дитини в неповній сім'ї.
6. Розвиток особистості дитини в дисфункційній сім'ї.

7. Особливості спілкування у сім'ї. Специфіка змістовного аспекту параметрів сімейного спілкування.
8. Сімейні конфлікти: причини і шляхи розв'язання.
9. Просвітницька і профілактична робота психолога ЗДО з родиною.
10. Мета і завдання психологічного консультування,
11. Порівняльний аналіз психологічного консультування, псиококорекції, психодіагностики і психотерапії.
12. Дошкільне дитинство: проблеми соціалізації та збереження психічного здоров'я.
13. Інтерв'ю як основний метод психологічного консультування.
14. Тестування в практиці психологічного консультування.
15. Роль батьківського сприйняття захворювання в процесі соціальної реабілітації дитини-інваліда.
16. Види психологічної допомоги сім'ї хворої дитини.
17. Проаналізуйте відмінності сім'ї та інших малих соціальних груп.
18. Структура сім'ї та системи її підтримки.
19. Охарактеризуйте психологічні проблеми кожної фази сімейного циклу.
20. Наведіть приклади психологічних механізмів впливу батьків на дітей.
21. Робота психолога з сімейними причинами дитячої тривожності і дитячих страхів.
22. Дайте коротку характеристику переважним типам виховання в сім'ях з дітьми з обмеженими можливостями.
23. Національні особливості сімейних взаємин.
24. Типи сімей в європейській культурі.
25. Сучасні дослідження сімейно-шлюбних стосунків.
26. Етнічні та конфесійні особливості сімей.
27. Види взаємостосунків у сім'ях, де виховуються діти з особливими потребами.
28. Мета і завдання сімейного консультування. Основні види сімейного консультування.
29. Порівняльна характеристика видів консультативної допомоги сім'ям. Класифікація та сутність принципів роботи сімейного консультанта.
30. Професійно важливі риси сімейного консультанта.
31. Загальні питання підготовки до психологічного консультування.
32. Оформлення документації в процесі сімейного консультування.
33. Порівняльна характеристика схем проведення сімейного консультування за різними авторами (Немов Р., Ейдемільер Е., Кленер). Спільні та відмінні ознаки.
34. Особливості діагностичного етапу сімейного консультування. Основні техніки та прийоми, що використовуються консультантом на даному етапі.
35. Особливості етапу надання рекомендацій у сімейному консультуванні. Основні правила ефективності та прийоми надання рекомендацій клієнту.
36. Загальна схема сімейної психодіагностики, сфокусованої на дитині (за А.Бодаєвим, В.Століним).
37. Спеціальні прийоми та техніки сімейного консультування.

38. Основні труднощі, з якими може зустрітись консультант на різних етапах сімейного консультування.
39. Сутність психологічної (психотерапевтичної) моделі допомоги сім'ї.
40. Класифікація та сутність принципів роботи сімейного консультанта.
41. Професійно важливі риси сімейного консультанта.
42. Оформлення документації в процесі сімейного консультування.
43. Порівняльна характеристика схем проведення сімейного консультування за різними авторами. Спільні та відмінні ознаки.
44. Особливості діагностичного етапу сімейного консультування. Основні техніки та прийоми, що використовуються консультантом на даному етапі.
45. Особливості етапу надання рекомендацій у сімейному консультуванні. Основні правила ефективності та прийоми надання рекомендацій клієнту.
46. Спеціальні прийоми та техніки сімейного консультування.
47. Специфіка сім'ї як соціально-психологічного феномену. Структура сім'ї. Форми сім'ї.
48. Психологічні особливості етапів життєдіяльності сім'ї. Шлюб і сім'я в історичному ракурсі.
49. Психологічні особливості етапів життєдіяльності сім'ї. Основні поняття психології сім'ї.
50. Основні функції сім'ї. Параметри сімейної системи. Класифікація типів сімей.
51. Характеристика типології сімей. Характеристика моделей сімей.
52. Компоненти становлення психологічно здорової сім'ї. Молода сім'я і діти.
53. Типові міжособистісні конфлікти у одружених. Конфлікти у взаємодії батьків і дітей. Психологічне консультування конфліктних родин. Попередження подружніх конфліктів.
54. Методи вивчення сім'ї. Комплексний підхід у роботі з сім'ями. Індивідуальний підхід у роботі з сім'ями. Комунікативний підхід у роботі з сім'ями. Інтегративний підхід у роботі з сім'ями.
55. Сімейна терапія. Сімейна психопрофілактика. Сімейне консультування.
56. Психолого-педагогічні проблеми розлученої сім'ї. Розвиток і поведінка дітей із розлучених сімей. Методики роботи із розлученими сім'ями.
57. Типи жорсткого поводження з дитиною. Насильницька поведінка батьків. Способи подолання сімейних конфліктів.
58. Профілактика насильства над дитиною в сім'ї. Фізичне та психологічне насильства над дитиною в сім'ї. Юридичні аспекти насильства над дитиною в сім'ї.
59. Психологічні проблеми першого періоду життєдіяльності молодої сім'ї. Психологічна підготовка до виконання материнських і батьківських функцій.
60. Становлення сімейної психології як наукової дисципліни. Співвідношення понять «шлюб» та «сім'я». Структура сім'ї.
61. Значення дошлюбного та передшлюбного періоду для майбутніх шлюбно-сімейних стосунків. Місце сім'ї та шлюбу у системі цінностей молодих людей та старших поколінь.
62. Типологія мотивів вступу у шлюб. Феномен любові та її типи.

63. Основні складові готовності до шлюбу. Ідеалізація партнера по шлюбу.
64. Завдання та особливості молодої сім'ї (залежність від батьківської сім'ї, народження дитини тощо). Вплив гендерних стереотипів на сімейні стосунки. Механізми інтеграції сім'ї.
65. Поняття «задоволеності», «успішності» та «стабільності» сімейних стосунків. Подружня сумісність та її рівні. Подружня адаптація та розподіл ролей у сім'ї.
66. Мати та дитина: пренатальна єдність. Феномени батьківства та материнства. Криза батьківства.
67. Неправильні установки щодо сімейного виховання. Типи сімейного виховання. Типи батьків та матерів. Роль бабусі та дідуся у вихованні дитини.
68. Використання проєктивних методик для діагностики сімейних взаємин («Будинок, дерево, людина», «Малюнок сім'ї», розфарбування психодіагностичних діаграм, метод незакінчених речень, інтерв'ю «Чарівний світ», вивчення ігрових переваг дітей тощо).
69. Психодіагностика подружніх взаємин («РОП», опитувальник «Шкала сімейної адаптації та згуртованості», методика «Мій лист чоловіку/дружині» та інші).
70. Діагностика дитячо-батьківських взаємин («PARI», «Аналіз сімейних взаємостосунків», методика діагностики батьківського ставлення, методика діагностики самотності у сім'ї тощо).

Література

Основна

1. Александров А. А. Современная психотерапия: Курс лекций / А. А. Александров. - СПб.: Академический проект, 1997. - 335 с.
2. Андреева Т. О. Семейная психология: учеб. Пособие / Т. В. Андреева. - СПб.: Речь, 2005. - 436 с.
3. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика: (учеб. пособие) / А. Ф. Бондаренко. - К.: Укртехпрес, 1997. - 216 с.
4. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості / О. Ф. Бондаренко. - Харюа, 1996. - 237 с.
5. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: курс лекцій / О. І. Бондарчук. - К.: МАУП, 2001. - 96 с.
6. Браун Дж. Консультирование: Теория и практика семейной психотерапии / Браун Дж., Т. Кристинсен. - СПб.: Питер, 2001. - 352 с.
7. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика: учебник для ВУЗов / Л. Ф. Бурлачук. - СПб.: Питер, 2005. - 351 с.
8. Варга А. Л. Системная психотерапия. Краткий лекционный курс / А. Л. Вага. - СПб.: Речь, 2001. - 144 с.
9. Дружинин В. И. Психология семи / В. И. Дружинин. - 3-е изд. - СПб.: Питер, 2008. - 176 с: ил.
9. Кісарчук З. Г. Психологічна допомога сім'ї: навч. посібник / З. Г. Юсарчук, О. І. Єрмусевич. - К.: Главник, 2006. - 128 с.
10. Клюева Н. В. Психолог и семья: диагностика, консультации, тренинг / Н. В. Клюева. - Ярославль: Академия развития, 2001. — 160 с.
11. Ковалев С. В. Психология современной семьи / С. В. Ковалева. - М.:

Просвещение, 1988. -208 с.

12. Корольчук М. С. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. С Корольчук, В. І. Осьодло / за заг. ред. М. С Корольчук. - К.: Ніка-Центр, 2004. -400с.

13. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова. - К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. - 304 с.

14. Мілютіна К.Л. Тренінг сімейного консультування // Психологічні тренінги. – К.: Шкільний світ, 2002. – 112с.

15. Психологическая диагностика: учебник для вузов / Под ред. М К. Акимовой, К М. Гуревича. -СПб.: Питер,2003.-652с.

16. Психологія сім'ї: навч. посібник /за заг. ред. В. М. Поліщука. - Суми: Університетська книга, 2009.-282 с.

17. Психологічна допомога сім'ї: Навч. посіб.- У 3 кн.- К.: Главник, 2006.

18. Психологія сім'ї: навч. посібник /за заг. ред. В. М. Поліщука. - Суми: Університетська книга, 2009.-282 с.

19. Селшченко В. А. Психологія та педагогіка сімейного спілкування: навч. посібник / В. А. Семиченко, Заслуженюк В. С. - К.: Веселка, 1998.-214 с.

20. Словарь-справочник по психодиагностике /Л. Бурлачук, С.Морозов. - СПб.: Питер, 2003. -528 с.

21. 18. *Хошич Г.О.* Основи психологічного консультування: навчальний посібник /Г.О.Хомич, Р. М. Ткач. - К.: МАУП, 2004. -152 с.

Допоміжна

1. Бейкер К. Теорія сімейних систем Мюррея Боуэна / К. Бейкер, А. Я. Варга. М.: "Когито-Центр",2005.-496 с "

2. *Волкова А. Н.* Методические приемы диагностики супружеских отношений / А. Н. Волкова, Т. М. Трапезникова/ Вопросы психологии. - № 5. - С. 110-116

3. *Гулина М. А.* Терапевтическая и консультативная психология / М. А. Гулина. - СПб.: Речь, 2001.-252 с.

4. Збірник нормативно-правових документа психологічної служби та ПМПК системи освіти України. / Упоряд. В. Г. Панок, І. І. Цушко, А. Г. Обухівська - К.: Шк. світ. 2008. - 256 с

5. *Зидер Р.* Социальная история семьи в Западной и Центральной Европе / Р. Зидер, - М.,1997. - 299 с.

6. *Истратов О. Н.* Психодиагностика: коллекция лучших тестов / О. Н. Истратов. - Ростов н/Д.: Феникс, 2006.-376 с.

7. Карзбановэ О. А. Психология семейных отношений: учебн. пособ. / О,А. Карабанова - М.: Самара: Изд-во СИОКПП, 2001.-119 с.

8. *Кон И. С.* Введение в сексологию / И. С. Кон. - М.: Медицина, 1989. - 336 с.

9. Кузьм'нсьий А. І. Педагогіка родинного виховання: навч. посіб. / А І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. - К. .Знання, 2006. - 324 с.

10. Люлтова Е. К. Тренінг общения с ребенком (период раннего детства) / Е. К. Пютова, Г. Б. Моница. - СПб.: Речь, 2002. -176 с.

11. Максименко С. Д. Розвиток психіки в онтогенезі / С. Д. Максименко р 2 т.]. - К.: Форум, 2002. - Т. 1-319 с; Т. 2.-335 с.

12. Марковская И. М. Тренінг взаимодействия родителей с детьми / И.М. Марковская. - СПб.: Речь, 2005. -150 с.

13. Мы и наша семья: Книга для молодых супругов / Сост. В. И. Зацепин, В. Д. Цымбалок. - М.: Молодая гвардия, 1989. - 416 с.

14. Основи практичної психології! В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.: Підручник. К.: Пибідь. Третьє стереотипне видання - 2006. - 536 с.

15. Паллади Г. А Гигиена брака / Г. А. Паллади, М. И. Штемберг. -

Кишинев: Картя Молдовеняска, 1986.- 320 с.

16. *Панок* 8. Г. Психологія життєвого шляху особистості: Монографія / Г. 8. Рудь. - К.: Ніка-Центр, 2006.-280 с.

17. Психологические тесты для всей семьи / Сост. С. Д. Букин. - Ростов н / Д.: Феникс, 2004.- 512 с.

18. Психологія: підручник / За аав. ред. Ю. П. Трофімова. - К.: Яибідь, 2001. - 560 с.

19. Психодиагностика и коррекция детей с нарушениями и отклонениями развития. Хрестоматия. Ред. В. М. Астапов. - С. Петербург, "Питер", 2001. - 320 с- (Коррекционная педагогика).

20. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. - Самара: Бахрах, 1998. -672 с.

21. *Сатир* В. Психотерапия семи / В. Сатир. - СПб.: Речь, 2000. -184 с.

22. *Туриніна* О. П. Практикум з психології: навч. посібник, / П. О. Туриніна - К.: МАУП, 2007. - 328 с,

23. Тренінгові, соціал'но-реабілігаційні і навчальні програми із формування здорового способу життя в учнівської і студентської молоді: метод, посіб. / Кудрявцева Ю. В., Осадько О. Ю., Гулько О. М та ін.; За наук. ред. Панка В. Г., Городнової Н. М., Лунченко Н. В. - К.: Ніка-Центр, 2008.-180 С

24. *Эйдемиплер* Э. Г. Психология и психотерапия семи / Э. Г. Эйдемиплер, В. Юстицкис. - СПб.: Питер, 1999.-656 с.

25. Психология семейных отношений: Курс лекций /Л. Б. Шнейдер. - №: Апрель-Пресс; ЭКСМО - Пресс, 2000. Режим доступа: <http://www.humanities.edu.ru> 27. Режим доступа; library.iarm.edu.ua

Електронні джерела

1. spf.zu.edu.ua/pdf/imm.pdf

2. <http://www.koob.ru/practicpsychology/>

3. <http://www.zipsiles.tu/psvi/psYlib/>

4. <http://librarv.evro-bit.ru/>

5. <http://www.allena.ni/d/psy/psY075.htm>

6. [http://www.lwirpx.com/\(iles/hijmanilarian/psvcnoloqv/practice/](http://www.lwirpx.com/(iles/hijmanilarian/psvcnoloqv/practice/)